

«ЩЕДРИЙ НА МЕЛОДІЇ НАШ КРАЙ...»

(музичне мистецтво Полтавщини ХХ–ХХІ ст.)

*Усе на світі неземними узами –
Чебрець і сніг, журавку і печаль –
Єднає мудро благовісна музика –
Землі і неба голубий хорал.*

Б. Олійник

У розмаїтті і багатоголоссі українського національного музичного мистецтва достойно представлена Полтавщина. Музичне мистецтво, щедрої на таланти полтавської землі, – це той найдорожчий духовний скарб, який дістався нам у спадок від минулих поколінь.

Неповторне і вічне, як людська душа, воно линуло до нас із глибини віків, щедро розквітало талантами багатьох наших славних земляків – музикантів, композиторів, співаків, дарувало творчу наснагу численним самодіяльним і професійним мистецьким колективам.

На цій виставці ми не маємо змоги представити книги, публікації про всіх, обдарованих Богом полтавців, тому подаємо добірку про найбільш знаних в Україні і світі митців та про легендарні творчі колективи.

Музична культура [Полтавщини] // Полтавська область: природа, господарство: геогр. та історико-економічний нарис / За ред. К. О. Маца. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – Полтава, 1998. – С. 233–240.

В цьому розділі нарису йдеться про розвиток музичного мистецтва нашого краю, з його особливою духовною аурою, блискучим сузір'ям талановитих митців, що творили славу національної музичної культури.

З Полтавою і Полтавщиною пов'язане життя і діяльність багатьох з них – композиторів, диригентів, співаків, як тих, хто тут народився, так і тих, кого життєва і творча доля привела в наш край.

Доповнює даний розділ книги і збірник:

Піснями й танцями уславлена Полтава / За ред. П. Я. Михайлика. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Полтава, 2005. – 76 с.

До нього увійшли нариси, статті, спогади про життя і творчість видатних полтавських митців: музикантів, композиторів, співаків, диригентів, матеріали про діяльність творчих колективів, нотні тексти найкращих пісень про Полтавщину.

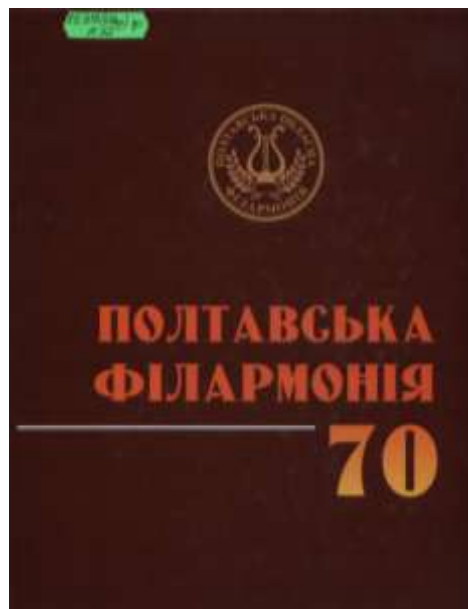

**Полтавська філармонія – 70 / упоряд.:
О. А. Білоусько, В. А. Пилипенко, Т. П. Пустовіт;
редкол.: В. А. Пилипенко (гол. ред.),
О. А. Білоусько, Т. Ф. Ваценко та ін. –
Полтава: ТОВ "АСМІ", 2013. – 168 с.: іл.**

Книга відтворює процес становлення та розвитку музичного мистецтва на території краю та роль у цьому процесі Полтавської обласної філармонії. Представлено історію установи та її колективів, творчі біографії артистів та співробітників, які в різний час працювали в організації. Народжена у пік визволення краю від нацистських окупантів (1943 р.), вона стала першою ластівкою розбудови культури нашого краю. Сьогодні філармонія по праву вважається одним із провідних концертних закладів України.

Гортаючи сторінки цієї книги, ви ознайомитеся з цікавою, хоч інколи нелегкою працею, з буденним життям артиста, особливо, у далеких і тривалих гастрольних поїздках.

За 70-річну історію полтавськими майстрами сцени дані десятки тисяч концертів, у т. ч. за кордоном. Є чим пишатися!

«БУЯЮТЬ, ЯК ПОЛТАВСЬКІ НИВИ, ЛЕГЕНДАРНІ ТВОРЧІ КОЛЕКТИВИ»

*Заб'ється в грудях серце,
Коли до болю щира й чарівна
Десь наша рідна пісня розіллється
І жайвором весняним залуна....*

Д. Луценко

"ЖІНХОРАНС" (ЖІНОЧИЙ ХОРОВИЙ АНСАМБЛЬ)

Створений був колектив у складі 12 дівчат 1930 року у м. Полтаві.

**Жінхоранс // Полтавська філармонія – 70 / упоряд.: О. А. Білоусько,
В. А. Пилипенко, Т. П. Пустовіт; редкол.: В. А. Пилипенко (гол. ред.),
О. А. Білоусько, Т. Ф. Ваценко та ін. – Полтава, 2013. – С. 88–89.**

Метою організаторів жіночого хорового театралізованого ансамблю було дати українському народно-пісенному і танцювальному мистецтву почесне місце на професійній сцені.

Колектив мав здійснювати культурне обслуговування трудівників міста і села, популяризувати національне високохудожнє мистецтво. Він витримав випробування часом, відродившись у повоєнні роки, ставши основою пісенно-танцювального ансамблю "Полтава".

Тарасова Н. В. М. Верховинець і Полтавщина / Н. Тарасова, Н. Дем'яно // Рідний край. – 2000. – № 1 (2). – С. 122–125.

Полтавська земля може пишатися тим, що більше десяти років своєї творчої праці і життя видатний український хормейстер, композитор, диригент В. М. Верховинець віддав жіночому хоровому ансамблю "Жінхоранс". Це своєрідна лабораторія перевірки і реалізації сміливих новаторських ідей митця, яка стала останнім колективом, яким керував Верховинець.

ПОЛТАВСЬКА ЗАСЛУЖЕНА КАПЕЛА БАНДУРИСТОК УРСР

Організована 1948 року у м. Полтава при міському Будинку культури (40 чоловік).

Кизименко-Непопушева Л. Перлина України / Л. Непопушева- Кизименко. – Вид. 2-ге, доп. – Полтава, 2010. – 64 с. : іл.

Автор ділиться спогадами про створення першої в Україні самодіяльної капели бандуристок – яскравого, колоритного і своєрідного колективу, про його багаторічний шлях та мистецькі досягнення.

У літописі капели чимало творчих перемог. Найвищим її злетом були 60-70-і роки ХХ століття. За час свого існування капела дала близько двох тисяч концертів у Москві, Ленінграді, Києві, Харкові, Полтаві, а також у Вірменії, Болгарії. "Перлиною України" називали її зарубіжні слухачі.

Полтавська заслужена капела бандуристок була в числі перших самодіяльних колективів, що несли українське мистецтво в широкий світ, і воно стало надбанням інших народів як у нашій країні, так і за кордоном.

АНСАМБЛЬ "ДРЕВО"

Створений гурт 1960 року у с. Крячківка Пирятинського р-ну.

Іванов А. 55-річний ювілей відсвяткувало "Древо" – гурт, який співає народні пісні унікальною манерою / А. Іванов // Коло. – 2015. – 5–11 листоп. – С. 12.

Ансамбль відомий далеко за межами рідної Полтавщини. Він зберігає унікальну школу традиційного співу України, яка визнана світовою цінністю. "Древо" має учнів у Західній Європі, Америці, Японії.

Гурт виростив багатьох науковців, режисерів, співаків та акторів. Зокрема, учнями "Древа" є Герой України, співачка Ніна Матвієнко, тріо "Золоті ключі", центр "Майстерня пісні" (Львів) та інші.

Завдяки Мар'яні Садовській, українській співачці і фольклористці, яка проживає в Німеччині, англійцю Полю Алану про гурт "Древо" тепер знають не тільки в Україні, а й по всій Європі. Адже вони організовували для колективу закордонні поїздки – у Польщу, Німеччину, Францію.

Одна з пісень гурту "Ой там, на горі" звучала в культовому мультиплікаційному фільмі – "Жив-був пес".

Пісня "Древа" – "Ой у неділю рано" здобула Гран-прі на міжнародному конкурсі записів музики світу 2003 року (Братислава, Словаччина).

Учасники ансамблю виконують старовинні пісні Полтавщини (XVII–XVIII ст.), а також пісні, складені чи доповнені ними самими.

Зараз виступає вже четвертий склад ансамблю.

ЗАСЛУЖЕНИЙ АНСАМБЛЬ ПІСНІ І ТАНЦЮ УКРАЇНИ «ЛТАВА» ІМ. В. Ю. МІЩЕНКА

Створений у лютому 1957 року у м. Полтаві В. Ю. Міщенком.

*Я створив колектив народний за характером,
полтавський за репертуаром, який став
мистецьким паспортом нашого краю*

В. Міщенко

Історія створення народного самодіяльного ансамблю пісні і танцю України "Лтава" ім. В. Ю. Міщенка. Етапи творчого зростання // Пісня – його душа. – Полтава, 2004. – С. 11-12;

Матяшова З. Заслужений ансамбль пісні і танцю України "Лтава" ім. В. Ю. Міщенка відзначив своє 55-річчя / З. Матяшова // Полтавський вісник. – 2012. – 23 берез. – С. 8.

35 років незмінним художнім керівником ансамблю був заслужений артист України В. Ю. Міщенко (1922–1994). Його колектив був своєрідною експедицією у світ старовини, незаписаних пісень і мелодій.

Валентин Юхимович самовіддано збирав фольклор, записував, обробляв народні пісні, додаючи свіжих і нових фарб. А потім вони спалахували в концертах, як зірки.

25 пісень, зачерпнутих з народних джерел видатним митцем, повернулися до полтавців у новій красі і чарівності. Колектив своїми творчими здобутками підкорив не лише Полтавщину, але й всю Україну, Канаду, Європу, Азію і Африку.

ВОКАЛЬНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ "КРАЯНИ"

Створений 1974 року у м. Полтаві. Його перша назва – «Дивертисмент» (керівник у 1974–1975 рр. – В. Ліньков).

ВІА "Краяни" / Полтавська філармонія – 70 / упоряд.: О. А. Білоусько, В. А. Пилипенко, Т. П. Пустовіт; редкол.: В. А. Пилипенко (гол. ред.), О. А. Білоусько, Т. Ф. Ваценко та ін. – Полтава, 2013. – С. 112–119;

Буцька Н. М. Гурт "Краяни" / Н. М. Буцька // Буцька Н. М. Полтавці: від "Я" до "Ми". – Полтава, 2014. – С. 87–88.

Назва "Краяни" виникла на початку 1975 року. З 1976 року ансамбль очолив Анатолій Пащенко (1952–1990), який був незмінним художнім керівником протягом 13 років.

Основу репертуару склали оригінальні естрадні обробки українських народних пісень. У 1980-х рр. полтавці вийшли в лідери української поп-музики, стали першим полтавським колективом, який заявив про себе на всесоюзному рівні. 1986 р. "Краяни" стали лауреатами першого конкурсу "Пісенний вернісаж" у Києві й відтоді ставали його лауреатами ще 15 разів поспіль. Мали звання лауреатів всеукраїнських та регіональних премій.

Скобельський В. Недоспівана пісня [А. Пащенко] / В. Скобельський // Полтавський вісник. – 2015. – 31 лип. – С. 23.

Стаття розповідає про незмінного художнього керівника протягом 13 років ВІА «Краяни» - Анатолія Пащенко. Це був самобутній музикант, композитор і виконавець. За короткий час йому вдалося створити колектив, який став зразком високого професіоналізму. Анатолій Пащенко мав багато творчих задумів, але на піку творчого злету загинув у автокатастрофі.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ХОР "КАЛИНА"

Створений Г. С. Левченком у 1979 році. До 1998 року колектив складався з двох груп: хорової та оркестрової.

Матвієнко О. У своє 35-ліття хор "Калина" присвятив концерт Шевченку та героям "Небесної сотні" / О. Матвієнко // Коло. – 2014. – 24 квіт. – С. 9;

Янко К. "Калині" – 35 / К. Янко // Край. – 2014. – № 122 (черв.). – С. 7.

Нині учасниками хору є не тільки студенти і викладачі, але і вчителі, вихователі, студенти і учні багатьох навчальних закладів м. Полтави.

Кількісний склад хорової, оркестрової, танцювальної груп – майже півтори сотні осіб. За час свого існування колектив презентував Полтавщину на багатьох регіональних, всеукраїнських і міжнародних конкурсах і фестивалях, побував з концертами майже у всіх областях України. Хор є лауреатом багатьох премій, нагород.

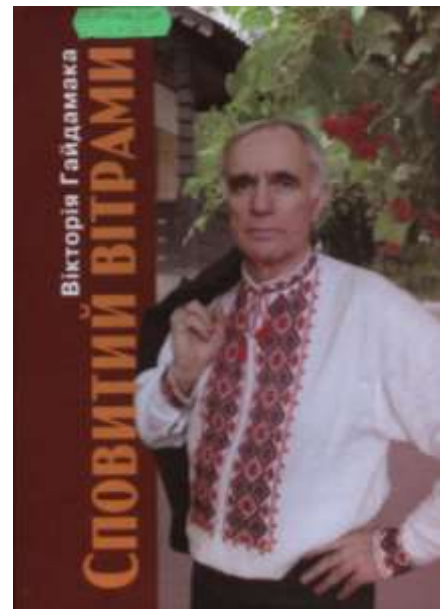
Надзвичайно широка географія закордонних гастролей колективу: Росія, Болгарія, Польща, Австрія, Бельгія, Швейцарія, Італія, Німеччина, Туреччина.

Майже 37 років очолює хор заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри музики ПНПУ ім. В. Г. Короленка, професор Г. С. Левченко.

Життєвий і творчий шлях відомого митця висвітлений у наступній публікації та книзі:

Ханас О. Калинова душа Григорія Левченка / О. Ханас // Полтавський вісник. – 2013. – 9 серп. – С. 8–9;

Гайдамака В. М. Сповитий вітрами / В. М. Гайдамака. – Полтава : Дексі-прінт, 2004. – 188 с.

Додаткова інформація на сайтах:

Полтавська обласна філармонія [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Полтавська_обласна_філармонія. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Верховинець Василь Миколайович [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Верховинець_Василь_Миколайович. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Полтавська капела бандуристок [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: <http://histpol.narod.ru/culture/musik/enc11-031.htm>. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Заслужений ансамбль пісні і танцю України „Лтава” ім. В. Міщенко [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу:

<http://mbk-poltava.org.ua/groups/narodna-tvorchist/zasluzheniy-ansambl-pisni-i-tancyu-ukrayini-ltava-im-v-mishchenka.html>. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Краяни (гурт, Полтава) [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Краяни_\(гурт,_Полтава\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Краяни_(гурт,_Полтава)). – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Український народний хор «Калина» [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Український_народний_хор_«Калина». – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

"ЇХ ДУШІ ЦВІЛИ МЕЛОДІЯМИ..."

(видатні композитори-полтавці)

*І буде пісня солов'їна,
Й прозора святість джерела,
Й безсмертна мати-Україна,
Що світу геніїв дала.*

О. Дудник

ДУНАЄВСЬКИЙ ІСААК ОСИПОВИЧ (1900–1955)

Уродженець м. Лохвиця. Народний артист РСФСР, один з основоположників радянської оперети, музичної комедії, двічі лауреат Державної премії СРСР (1941, 1951). Про нього йдеться у сотнях публікацій, книг, пропонуємо декілька з них.

Кравченко О. Творець крилатих мелодій / О. Кравченко // Край. – 2015. – № 129. – С. 18–19;

Шибанов Г. Радощі і розчарування лохвицького Моцарта / Г. Шибанов // Зоря Полтавщини. – 2010. – 29 січ. – С. 14;

Минченко Д. Исаак Дунаевский : большой концерт / Д. Минченко. – М. : Олимп; Смоленск : Русич, 1998. – 560 с. : ил. – (Человек-легенда).

Талант майбутнього композитора розвивався у благодатній, дивовижній мистецько-театральній атмосфері рідного міста. А з 10-и років хлопчик навчався у Харкові у приватній музичній школі, тут же закінчив і місцеву консерваторію.

Насичене великою творчістю життя Дунаєвського було пов'язане з рідним краєм, Харковом, Москвою, Ленінградом, з кіномистецтвом, з музичними театрами.

Ним написано музику до 280-и кінофільмів, понад 100 пісень постійно звучали і звучать з естради. Він наповнював кожний свій твір піднесеними мелодіями, котрі заряджали сучасників енергією й оптимізмом.

Помер наш земляк 60 років тому у розквіті творчих сил. Та його пісні і неповторні мелодії несуть нам і сьогодні силу життєствердного духу.

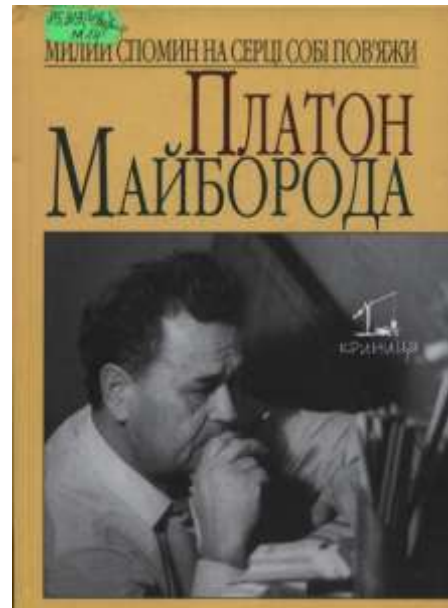
**МАЙБОРОДА ПЛАТОН ІЛАРІОНОВИЧ
(1918–1989)**

Уродженець хутора Пелехівщина Глобинського р-ну. Композитор, народний артист УРСР, СРСР. Лауреат Державної премії СРСР (1950), перший серед композиторів лауреат Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка (1962).

Платон Майборода: милий спомин на серці собі пов'язи / упоряд. М. Д. Сом. – К. : Криниця, 2008. – 192 с.: іл., нот.

Книга присвячена 90-річчю від дня народження видатного композитора. Пісенні твори П. Майбороди зросли на невичерпних фольклорних джерелах. У них за кожним рядком і словом, за кожною нотою – рідна земля, рідна природа, батько, мати. Багатьом з них випала щаслива доля: вони набули широкої популярності, стали народними та полинули за кордони, моря і океани – по всьому білому світу, звучать майже на ста мовах різних народів.

Спомини сучасників про життя і творчість видатного митця та підбірка його пісень призначені, насамперед, молоді.

Майборода П. "Я прийду до тебе з піснею..." : вибрані вокальні твори / упоряд. В. Кузик. – К. : "Муз. Україна", 2008. – 320 с. – (Бібліотека Шевченківського комітету).

Це книга його пісень та хорів. У ній доробок Майстра згруповано за тематичними розділами: а) пісні про Україну; б) пісні воєнної тематики; в) про матір; г) про кохання; д) про друзів тощо. Плекаємо надію, що видання достойно репрезентуватиме пісенну творчість знаного полтавця.

**БІЛАШ ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ
(1931–2003)**

Уродженець м. Градизьк. Композитор, народний артист УРСР, СРСР, поет, член НСПУ (2000). Лауреат Державної премії УРСР (1975), Герой України (2001).

Немирович І. О. Олександр Білаш / І. О. Немирович. Дві музи – два крила / І. М. Сікорська. – К. : "Муз. Україна", 2001. – 80 с. : іл.

До книги увійшли науково-популярні нариси про життєвий і творчий шлях видатного українського композитора і поета – Олександра Білаша. У нарисі І. Немировича йдеться про витoki музичного й поетичного обдарування митця, становлення й розквіт його творчої особистості.

Дослідження І. Сікорської "Дві музи – два крила" продовжує знайомити з багатобарвною мистецькою палітрою О. Білаша останніх років. Розрахована книга на широке коло користувачів бібліотеки.

Білаш О. Мовчать віки... : з останніх творів композитора і поета / Передмова І. Бокия. – К. : "Київська правда", 2006. – 120 с.

Ця книжка має два крила – пісні й поезії, створені О. Білашем у останній період свого життя. Ми ще тільки відкриваємо Білаша. Так, ми любимо його, співаємо, але справжнє відкриття цього пісенного генія – попереду. Відкриття у віках. А ці останні його пісні і вірші – тільки штрих до його образу.

ВЕРМЕНИЧ ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ
(1925–1986)

Уродженець с. Бориси Глобинського р-ну. Композитор, заслужений діяч мистецтв УРСР (1976).

Григор'єв В. Верменич Володимир Миколайович / В. Григор'єв // Григор'єв В. Роде наш прекрасний : історія Глобинського р-ну в особах. – Полтава, 2007. – С. 280–281;

Клейменова О. Усе залишимо мрійникам : спогади про В. Верменича / О. Клейменова // Голос України. – 2002. – 3 серп. – С. 5.

*Чорнобривців насіяла мати
у моїм світанковім краю...*

Звучить ця пісня шість десятиліть і в шумливому місті, і в найвіддаленішому тихому селі. Це – візитна картка нашої України... А задушевні слова вірша подільського юнака М. Сингаївського поклав на музику полтавець з придніпровського краю В. Верменич. Ще в дитинстві доля звела Володю зі своїми земляками, майбутніми композиторами, братами Майбородами. Благодатна земля, ніби поцілована Господом, дала всім трьом пугівку на музичний олімп.

Розкрився його талант як композитора, коли були створені ним хорові твори, кантати. Та найбільшу славу і успіх принесли йому пісні, яких було створено більше двадцяти. Ніжність, ліричність, задушевність притаманні його музичній палітрі.

У повному розквіті творчих сил обірвалося життя митця, але залишилися нам у спадщину пісні, які ще довго будуть бриніти як обірвана струна.

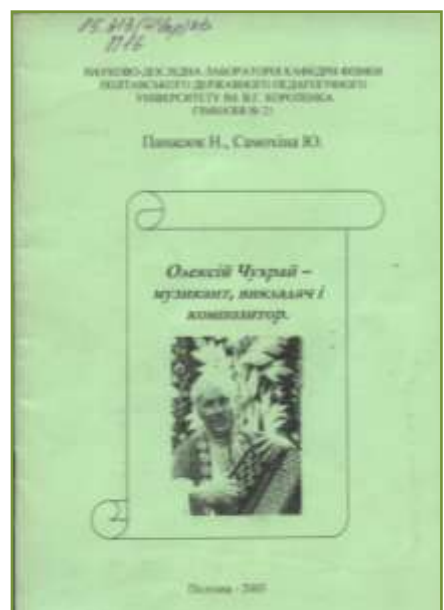

ЧУХРАЙ ОЛЕКСІЙ ІВАНОВИЧ
1939 р. н.

Уродженець с. Нижня Ланна Карлівського р-ну. Композитор, викладач, заслужений діяч мистецтв України (1999), володар Гран-прі Міжнародного конкурсу (Італія), лауреат Міжнародного рейтингу популярності "Золота фортуна (2000).

Панасюк Н. Олексій Чухрай – музикант, викладач і композитор / Н. Панасюк, Ю. Самохіна. – Полтава, 2003. – 41 с.;

Костенко М. В. Барви сонячного намиста : штрихи до творчого портрета композитора-пісняря / М. В. Костенко // Костенко М. В. Над темним хлібом душі. Пошук. Критика. Есе. – Полтава, 2009. – С. 443–448.

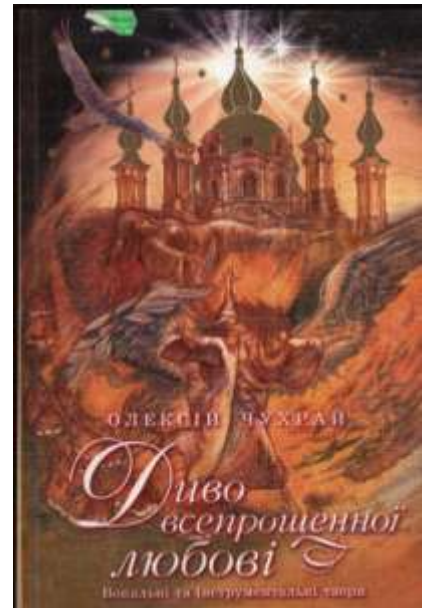
Повнозвуччя мистецького життя Полтавщини, України сьогодні важко уявити без музично-пісенної мозаїки О. Чухрая. Творчість митця – своєрідна і самобутня, – стверджують автори. На тлі сьогодення вона вирізняється розлогою, виразною мелодикою, а композиторський діапазон – різноманітністю і різножанровістю. В творчому доробку композитора – глибоко ліричні пісні й інструментальні твори, музика до театральних вистав, зворушливо-чутливі обрядові пісні.

Вже багато років тому майстер пісенного жанру подарував нам "Гімн Полтавщини" та "Гімн Полтави", які урочисто й велично звучать над полтавським краєм.

Якнайширше творчість знаного композитора представлена в наступному нотному виданні:

Чухрай О. І. Диво всепрощеної любові. – Полтава : 2008. – 250 с.

Діапазон уміщених творів різноплановий і різножанровий – від героїко-епічних полотен до самобутньої інструментальної музики та лірико-жартівливих пісень.

Додаткова інформація на сайтах:

ІСААК ОСИПОВИЧ ДУНАЄВСЬКИЙ: БІОГРАФІЯ [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: <http://www.people.su/ua/38338>. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Майборода Платон Іларіонович [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Майборода_Платон_Іларіонович. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Білаш Олександр Іванович [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Білаш_Олександр_Іванович. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Верменич Володимир Миколайович [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Верменич_Володимир_Миколайович. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Чухрай Олексій Іванович [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Чухрай_Олексій_Іванович. Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

"СУЦВІТТЯ ДОЛЬ У ПІСНІ ПЕРЕПЛЕТЕНИХ..."

(видатні співаки-полтавці)

*Вірою і надією
Сповнять наш світ пісні...
Грає життя мелодією
На золотій струні.*

М. Казидуб

ПЕТРИНЕНКО ДІАНА ГНАТІВНА

1930 р. н.

Уродженка с. Білоусівка (за ін. даними – Сазонівка) Оржицького р-ну. Співачка, народна артистка України, СРСР (1975). Лауреатка Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1972), професор Національної академії ім. П. І. Чайковського (з 1985).

Дубовик О. Леді Ді української пісні / О. Дубовик // Українське слово. – 2011. – 9 берез. – С. 9–10;

Шебеліст С. Чарівний соловейко з оржицького краю / С. Шебеліст // Рідний край. 2010. – № 1 (22). – С. 146–147.

У дочки степового краю щасливо поєдналися краса голосу і жіноча краса, мудрість і відкритість душі, які і створили те, що називається вокальним генієм. Унікальне сопрано Діани Петриненко, яке не сплутаєш ні з чийм, викохалося на Полтавщині.

Вона – з плеяди співаків, які є і окрасою, і гордістю, і знаковими постатями України. Олесь Гончар говорив: *"Діана виспівала українську душу, як ніхто до неї, і вже цим залишиться в українському світі на віки"*.

Виспівала не тільки в Україні – вона виступала на всіх континентах. Їй, мабуть, єдиній після С. Крушельницької вдавалося збирати величезні зали і в Європі, і в Азії, і в Америці.

**КИРИЧЕНКО РАЇСА ОПАНАСІВНА
(1943–2005)**

*Поряд з Вами солов'ї мовчать.
Солов'ям нема чого додати...*

М. Бойко

Уродженка с. Землянки Глобинського р-ну. Співачка, народна артистка України (1979), лауреатка Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1986), Герой України (2003), повний кавалер ордена княгині Ольги.

Кириченко Р. О. Я козачка твоя, Україно / Р. О. Кириченко. – Полтава : ВАТ "Вид-во "Полтава", 2003. – 212 с. : іл. + 16 с. вкл.

Книга-сповідь співачки, Мадонни, Берегині української пісні, символу нації, сучасної Чураївни – Раїси Опанасівни Кириченко.

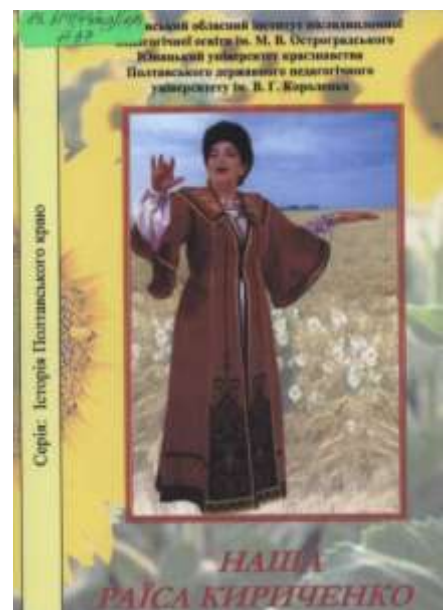
Коли починалася вона як співачка? Може, тоді, коли мати співала над колискою колискових пісень, а може тоді, коли вона школяркою вперше у шкільному хорі заспівала "Шумлять верби в кінці греблі...", а може тоді, коли виступила як солістка Черкаського народного хору, де посправжньому розквітнув її самобутній талант?

Голос Кириченко завжди впізнаваний, забарвлений неповторним тембром, яскравим національним колоритом. Наш земляк, поет-пісняр Д. Луценко так сказав про Раїсу: "Коли я дивлюсь на неї – бачу вроду українську, слухаю – чую голос України, ще раз дивлюся – бачу гідність України".

Їй, улюбленій спвачці, присвячували свої вірші поети, письменники, журналісти – статті. Пам'ять про неї не підвладна часу. Полтавські учні уклали ґрунтовне дослідження:

Наша Раїса Кириченко. – Полтава: ПОШПО, 2007. – 46 с. – (Серія: Історія Полтавського краю).

ШОПША МИКОЛА СЕРГІЙОВИЧ **(1947–2006)**

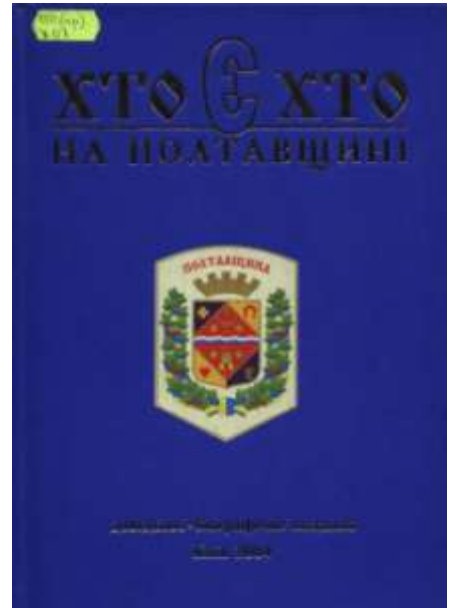
Уродженець с. Вереміївка Семенівського р-ну. Оперний співак (бас). Народний артист УРСР (1991). Лауреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1995).

Шопша Микола Сергійович // Хто є хто на Полтавщині. Видатні земляки : довідково-біографічне видання. – К., 2004. – С. 238–239.

В цьому матеріалі окреслений творчий шлях одного з найвідоміших українських співаків. Його красивий і могутній бас знали любителі оперного мистецтва не тільки в Україні, але й у Франції, Німеччині, Іспанії, Канаді, Бразилії, Перу, США.

Блискучі інтерпретації оперного і камерного репертуару принесли Миколі Шопші найвищі оцінки музичної критики, поставили його поряд з провідними басами світу.

Творча група учнів полтавської гімназії № 2 підготувала 2005 року роботу на тему: **"Корифеї оперного мистецтва Полтавщини"**, один із розділів якої присвячений нашому землякові.

Пам'яті народного артиста, який помер на творчому злеті, була присвячена наступна публікація:

Требіна Н. Божественний голос України // Н. Требіна // Слово Просвіти. – 2012. – 6 верес. – С. 11.

ХОМЕНКО НАТАЛІЯ СЕРГІЇВНА **1946 р. н.**

Уродженка Київщини. Народна артистка України (2010), володарка Гран-прі Міжнародного фестивалю "Світ музики" (Італія, 1998).

Денисенко Т. Історія однієї пісні, або на кого схожа "Моя Полтава" / Т. Денисенко // Зоря Полтавщини. – 2000. – 7 берез.

Наталія Сергіївна Хоменко – солістка Полтавської обласної філармонії. 50 років живе і працює у м. Полтава. З 1966 року вона оспівує полтавське село, степ, нас, полтавців. В її репертуарі і журливі, і ліричні, і жартівливі пісні. Якими тільки епітетами не наділяють Наталію Сергіївну глядачі, журналісти, композитори, поети за її залюбленість в українську пісню, мудрість, красу і чарівність! Пишуть, що саме їй автори присвятили пісню **"Моя Полтава"**, яка є народним гімном нашого міста.

Буцька Н. М. Наталка Хоменко – народна артистка Полтавщини / Н. М. Буцька // Буцька Н. М. Полтавці : від "А" до "Ми". – Полтава, 2014. – 74–75.

У книзі йдеться про співачку Наталку Хоменко. В репертуарі якої більше двохсот українських народних пісень та пісень сучасних композиторів. Вона гастролювала в багатьох країнах Європи: Чехословаччині, Польщі, Канаді, Болгарії, Румунії. Брала участь у багатьох фестивалях, ювілейних концертах багатьох українських композиторів.

Додаткова інформація на сайтах:

Петриненко Діана Гнатівна [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Петриненко_Діана_Гнатівна. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Кириченко Раїса Опанасівна. [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кириченко_Раїса_Опанасівна. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Шопша Микола Сергійович. [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Шопша_Микола_Сергійович. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.

Наталія Хоменко [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. – Режим доступу: <http://filarmonia-poltava.org.ua/artists/nataliya-homenko.html>. – Загол. з екрану. Мова укр. – 17.12.2015.